

BEX, niet alleen voor mest

In 2006 toonde het project Koeien & Kansen aan dat het zinvol kan zijn gebruik te maken van de bedrijfs-specifieke excretie (BEX). Op bedrijven die profiteren van de BEX, dalen de kosten voor mestafzet gemiddeld met bijna 4.000 euro. En omdat meer organische mest op het bedrijf blijft, dalen ook de kunstmestkosten en de voerkosten. Dat levert gemiddeld nog eens 1.600 euro voordeel op.

ing. Aart Evers en ir. Michel de Haan

(ASG – Animal Sciences Group van Wageningen Universiteit & Researchcentrum, Lelystad)

De Koeien & Kansenbedrijven proberen vervroegd aan de mestnormen van 2009 te voldoen en daarbij het inkomen op peil te houden. Hiervoor wordt een aantal minder gebruikelijke maatregelen uitprobeerd, waaronder de handreiking van het ministerie van LNV, de BEX. Dit artikel brengt de effecten van deze maatregel voor de Koeien & Kansenbedrijven in beeld.

Meer voordelen

Tien van de 16 Koeien & Kansenbedrijven hoeven onder de BEX gemiddeld 400 m³ mest minder af te voeren. De daardoor ontstane daling van de mestafzetkosten (4.000 euro) vormt het belangrijkste deel (ongeveer 70 procent) van het economisch voordeel. Maar Figuur 1 laat zien dat ook de kosten van voer en kunstmest veranderen. Bij bedrijven die voordeel ondervinden van de BEX nemen deze kosten over het algemeen af. Van het totale voordeel (inclusief lagere kosten voor mestafvoer) komt bijna 20 procent voor rekening van lagere kunstmestkosten (gemiddeld 950 euro) en ruim 10 procent

door lagere voerkosten (gemiddeld 650 euro). Bedrijven die door de BEX meer eigen mest op het bedrijf kunnen aanwenden en zelfvoorzienend zijn in ruwvoer, hebben minder kunstmest nodig. De extra mest die door de BEX op het land komt, leidt tot extra ruwvoeropbrengst. In die gevallen dalen de voerkosten. Toch zal bij een tekort aan ruwvoer niet snel op kunstmest worden bespaard. Soms kan door de lagere excretie ruimte ontstaan voor mestaanvoer, wat voor extra inkomsten zorgt. Bij het bedrijf van Van Hoven bedraagt de extra opbrengst voor mestaanvoer bijvoorbeeld 1.800 euro. Een ander voordeel dat kan ontstaan door meer mest op het eigen bedrijf te houden, is een hogere bodemvruchtbaarheid. Er komt immers meer organische stof in de bodem terecht. Het voordeel hiervan is echter niet eenvoudig te kwantificeren. Bovendien heeft meer mest op het bedrijf houden het nadeel dat de kosten voor mest uitrijden stijgen. 15 Procent van het BEX-voordeel wordt teniet gedaan door deze hogere kosten (+ 800 euro).

Soms ook nadeel

Bij bedrijven die nadeel ondervinden van de BEX, is een omgekeerd beeld te zien als bij de bedrijven die voordeel ondervinden. De gemiddelde kosten voor kunstmest (+ 900 euro), voer (+ 1.000 euro) en mestafvoer (+ 3100 euro) stijgen en de gemiddelde kosten voor mest aanwenden (- 600 euro) dalen. In de praktijk zullen deze bedrijven de BEX links laten liggen en kiezen voor de forfaitaire normen.

Wanneer voordeel?

Bij bedrijven die voordeel ondervinden van de BEX, is de forfaitaire productie hoger dan de werkelijke stikstofproductie. Deze bedrijven voeren over het algemeen weinig ruw eiwit, maar veel maïs of perspulp. De RE/kVEM in het rantsoen is lager dan 180 gram. Alle Koeien & Kansenbedrijven met meer dan 30 procent maïs-kuil in het ruwvoerrantsoen hebben voordeel bij de BEX. Bedrijven met alleen graskuil, vers gras en krachtvoer zitten snel boven 180 gram RE/kVEM en profiteren niet van de BEX.

Zelf uitrekenen

Het BEX-voordeel is te berekenen met de Excretiewijzer. Deze is te downloaden van www.koeienenkansen.nl.

Figuur 1

Gevolgen toepassen BEX op voer- en kunstmestkosten op 16 Koeien & Kansenbedrijven.

